

KİM ALLAH'I SEVERSE...*

Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ecmaîn...

Emmâ ba'd. Fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbullah... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llahu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'atün, ve külle bid'atin dalâletün, ve külle dalâletin ve sahibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n- nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ
اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ

(حم.خ.م.ت.ن. عن عائشة، وعن عبادة)

RE. 396/8 (*Men ehabbe likàa'llâhi, ehabbe'llàhü likàehû; ve men kerihe likàa'llâhi kerihe'llàhu likàeh*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

Aziz ve muhterem müslüman kardeşlerim!

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, cümlelerin üzerine olsun... Peygamberimiz SAS Hazretleri'nin mübarek hadîs-i şeriflerinden bir miktarını size *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis mecmuasından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şeriflerin okunmasına ve izahına başlamadan önce evvelen ve hasasaten Efendimiz Muhammed-i Mustafâ SAS hazretlerinin ruhu için ve onun âlinin, ashâbının etbâının, ahbâbının ruhları için;

Ümmet-i Muhammed'in mürşid ve mürebbîleri olan sâdât ve meşâyih-i turuk-i aliyyemizin ve hulefasının, müridlerinin, muhiblerinin, tâbîlerinin ruhları için; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullahın ervâhı için ve hassaten eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ruhu için; bu eserin içindeki bilgilerin bize kadar gelmesinde emek sarf etmiş olan alimlerin, râvîlerin cümlesinin ruhları için:

Uzaktan, yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere şumeclice gelmiş olan siz kardeşlerimizin âhirete intikal eylemiş olan bütün yakınlarının, sevdiklerinin, dostlarının, akrabasının ruhları için; biz müslümanların da Mevlâmızın rızasına uygun ömür sürüp, huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak varmamıza vesile olsun diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerif okuyup ruhlarına hediye edelim, ondan sonra başlayalım, buyurun!

.....

a. Kim Allah'a Kavuşmayı İsterse

Dersimizin başında metnini okumuş olduğumuz hadîs-i şerif; Ahmed ibn-i Hanbel'de, Tirmizî, Buhârî, Neseî, İbn-i Hibban'da ve çok kaynaklarda mevcut. Enes ibn-i Mâlik RA, Hz. Âişe validemiz, Ebû Mûsâ el-Eş'ârî, Ebû Hüreyre RA gibi muhtelif râvîlerden rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Hazretleri şöyle buyurmuşlar:¹

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.165, no:6026; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.183, no:4844; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.229, no:986; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.373, no:1813; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, cV, s.316, no:22748; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.604, no:1962; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.III, s.188, no:2882; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.402, no:2756; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s37; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.279, no:3009; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.13, no:3235; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.413, no:2679; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.78, no:574; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.94, no:184; Ubâdetü'bnü Sâmit RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.166, no:6027; Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.187, no:4848; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.231, no:7301; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.477, no:3173; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.266, no:431; Ebû Mûsâ el-Eş'ârî RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.186, no:4847; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.371, no:1811; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.420, no:9434; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.603, no:1960; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.606, no:907; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s36; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.278, no:3008; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.202, no:158; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.399, no:7925; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.II, s.15, no:1075; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.184, no:4845; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.230, no:987; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.316, no:4254; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.375, no:1815; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.207, no:25769; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.604, no:1964; Taberânî, *Mu'cemül-Evsat*, c.I, s.196, no:624; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s38; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.280, no:3010; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.716, no:1320; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.111, no:225; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.265, no:430;

مَنْ أَحَبَّ لِقَاءَ اللَّهِ أَحَبَّ اللَّهُ لِقَاءَهُ وَمَنْ كَرِهَ لِقَاءَ اللَّهِ كَرِهَ اللَّهُ لِقَاءَهُ

(حم.خ.م.ت.ن. عن عائشة، وعن عبادة)

RE. 396/8 (*Men ehabbe likàa'llàhi*) “Kim Allah’ın likàsını severse, (*ehabbe'llàhu likàehû*) Allah da onun likàsını sever. (*Ve men kerihè likàa'llàhi*) Kim Allah’ın likàsından istikrah ederse, istemezse, onu sevmezse; (*kerihè'llàhu likàehû*) Allah da onun likàsından istikrah eder, onu istemez.”

Likà, mülâkat mânâsına, müfâale bâbından; iki kişinin, iki şeyin birbiriyle karşılaşması; karşılaşmak, yüz yüze gelmek demektir. Meselâ büyük adamlar gidip birisi ile bir konuşma yapıyor; ona mülâkat yapmak deniyor; karşı karşıya geçti, konuştu mânâsına...

Abdürrezzak, *Musannef*, c.III, s.587, no:6759; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.26, no:39; Hz. Aişe RA’dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.107, no:12066; Taberânî, *Mu'cemül- Evsat*, c.III, s.282, no:3155; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.469, no:3877; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.178, no:8882; İshak ibn-i Râhaveyh,

Müsned, c.III, s.905, no:1591; Abdullah ibn-i Mes'ud RA’dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IXX, s.391, no:919; Taberânî, *Müsnedü's- Şâmiyyîn*, c.III, s.95, no:1865; Muaviye ibn-i Ebû Süfyan RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.565, no:42196-42198; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XLXI, s.378, no:45323-45327.

Karşı karşıya geldiği zaman insanın ilk görünen tarafı da yüzü olduğundan *likà* aynı zamanda çehre mânasına gelmiş. *Meh-likà*, görünüşü ay yüzlü olan demektir.

Likà burada mülâkat mânasına gelen mastardır. “Kim Allah’a kavuşmayı isterse, Allah da ona kavuşmayı ister. Kim Allah’a kavuşmayı istemezse, Allah da ona kavuşmayı istemez.” mânasına geliyor.

Allah’a kavuşmak nasıl olacak?

Ile’l-masîr, ile’d-dâri’l-âhireh. “Âhiret yurduna gitmek, bu dünyadan göçüp âhirete varmayı istemek.”

“İşte bunu isterse, Allah da onu özler, ister. Kim bunu istemezse, ‘Aman bu dünyada kalayım, ölmeyeyim, âhirete göçmeyeyim.’ diye bucak bucak kaçarsa, Allah da ona kavuşmayı istemez.” diye hadîs-i şerîfte bildiriyor.

Müslüman iyice bir düşünürse; çok dikkatli bir tarzda, hakikaten kalbi imanla dolu olan bir kimse şöyle imanın ışığında bir güzelce düşünürse âhiretin daha güzel olduğunu anlar. Âhirette müslüman cennete gidecek.

Cennet mi güzel dünya mı güzel?

Elbette cennet daha güzel... Dünyada lezzetler ve elemeler birbirine karışık; insan bazen hoş hadiselerle karşılaşır sevinir, bazen üzülür. Bu dünya hayatı böyle gelir, böyle gider. Bazen yorulur, bazen dinlenir. Bazen karnı aç, bazen tok olur. Burada karmakarışık...

Neden? İmtihan olsun diye.

İmtihanda herkese aynı soru gelmez, çeşit çeşit gelir. Birisine tabiatına göre şu tarafından gelir, ötekisine tabiatına göre öbür tarafından gelir; herkese eşit soru gelme mecburiyeti yoktur. Dünya imtihanlarında bile böyle, herkesin durumuna göre imtihan olur. Allah onu değerlendirir.

Burası imtihan dünyasıdır; meşakkatler, sıkıntılar vardır. İnsan keyifli keyifli yaşayıp dururken keyfi bozulur, işi düzgün giderken bozulur, hastalanır, hiç gamı tasası yokken başına bin bir türlü belalar yağmaya başlar, üzülür, üzüntülere gark olur, perişan olur; bu dünya böyle... Âhiret böyle değil; âhirette iyilikler bir tarafa kötülükler bir tarafa ayrılmıştır. İkiisi arası tamamen farklıdır. İyilikler cennette toplanmıştır; Allah'ın lütufları, keremleri, ihsanları, hayırları cennette toplanmıştır. Kahrı, gazabı, şerler de cehennemde toplanmıştır.

Onun için mü'min, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni sever; Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin dinini sever. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin Kur'an'ını, kelimasını, ahkâmını, yolunu, haramını, helâlini sever. Haramını haram olarak kabul eder; "Çekildim yâ Rabbi! Sen bunu haram sayıyorsun." Helâlini de helâl diye sever; "Bak bunu helâl etmişsin." diye helâlini alır, haramından uzak durur. Müslüman böyle.

Böyle yaşayacağız. Ondan sonra âhirete göçeceğiz. Âhirete göçmek de güzel; Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne kavuşacağız. Ne güzel! Kur'ân-ı Kerîm'de: buyuruyor:

وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ

(الأنبياء: ٣٥)

(*Ve ileynâ türceùn*) [Sonunda bize döndürüleceksiniz.] (Enbiyâ, 21/35) “Gelişiniz banadır!” diye buyruluyor.

Güzel bir tarzda gidecek insan... Ne kadar güzel, nihayet hasretlik çektiğimiz şeylere kavuşacağız, dostlara kavuşacağız.

Sahâbe-i kirâmdan biri vefatı anında can çekişirken, canı hulkuma geldi. Kızı;

“—Ah babacığım!” dedi, ağladı, üzüldü; “Vah, yazık babacığıma!” dedi.

“—Yazık deme! Ben vefat eder etmez sevdiklerime kavuşacağım, Rasûlüllah’a kavuşacağım! Diğer kâmil müslümanlara kavuşacağım, bana yazık deme!” dedi.

İyice düşünürsen, ölüm kötü bir şey değil; bu dünya hayatının mihnetlerinden kurtuluş, buralardan terhis...

İnsan askerlikten terhis olmayı sevmez mi? Askerlikten terhis gibi bir şey...

Artık imtihanın sonu, imtihanı da başarıyla vermişsen tamam bitti, artık mükâfat almaya gidiyor; böyle tatlı.

Onun için müslüman âhireti sever, âhirete rağbet eder, âhirete hazırlanır, âhireti kazanmaya çalışır. Bu dünyanın fâni olduğunu bilir; fâni lezzetlere gönlünü bağlamaz.

Yunus Emre ne kadar tatlı söylüyor:

*Biz dünyadan gider olduk,
Kalanlara selâm olsun!
Bizim için hayır dua,
Kılanlara selâm olsun! ²*

Ne kadar rahat söylüyor. Neden? İmanlı insan böyle söyler.

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, “Düğün Gecem” demiş.

“Şeb-i Arûs” diye neyi kastediyor? Vefâtı gecesini öyle tâbir etmiş, öyle adlandırmış. Öleceği geceye ne diyor? Düğün gecem...

² Şiirin tamamı şöyle:

*Biz dünyadan gider olduk,
Kalanlara selâm olsun!
Bizim için hayır dua,
Kılanlara selâm olsun!*

*Ecel büke belimizi,
Söyletmeye dilimizi,
Hasta iken halimizi,
Soranlara selam olsun!*

*Tenim ortaya açıla,
Yakasız gömlek biçile,
Bizi bir asân vech ile,
Yuyanlara selâm olsun!*

*Selâ verin kasdımıza,
Gider olduk dostumuza,
Namaz için üstümüze,
Duranlara selâm olsun!*

*Miskin Yunus söyler sözü,
Yaş doludur iki gözü,
Bilmeyen ne bilsinbizi,
Bilenlere selâm olsun!*

Neden düğün, bayram? Allah'ın huzuruna gidecek. İşte insan böyle kâmil bir imana sahip oldu mu, bu duygulara erdi mi, Allah da onu sever, Allah da ona kavuşmayı sever.

Bir insan da aksine günahkâr, öbür tarafa giderse cezayı çekecek, onun korkusunu hissediyor, tadını hissediyor, başına gelecekleri biliyor ve hiç ölmek istemiyor.

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ مُلَاقِيكُمْ
ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(Kul inne'l-mevte'llezî tefirrûne minhü feinnehû mülakîküm) De ki: Sizin şu firar edip kendisinden kaçtığınız ölüm var ya, muhakkak sizi bulacaktır. (Sümme türeddûne ilâ-àlimi'l-gaybi ve's-şehâdeti) Sonra da görüleni ve görülmeyeni bilen Allah'a döndürüleceksiniz de, (feyünebbiüküm bimâ küntüm ta'lemûn) o size bu dünyada ne işlemişseniz, bütün yaptıklarınızı haber verecektir.” (Cuma, 62/8)

Allah-u Teâlâ Hazretleri soracak:

“—Ey kulum! Böyle yapmadın mı, böyle etmedin mi? Kimse görmedi mi sandın?”

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا
تُرْجَعُونَ

(المؤمنون: ١١٥)

(*E fehasibtüm ennemâ hâlaknâküm abesen ve enneküm ileynâ lâ türceùn*) “Siz kendinizi abes yere mi yaratıldınız sandınız, bize dönmeyeceğinizi mi sandınız?” (Mü’minûn. 23/115) diye Kur’ân-ı Kerîm’de kâfirlere böyle hitap eder.

İnsanlar istemeyince Allah da onları istemez; “İstemem o kulu!” diye O da onu sevmez.

Allah-u Teâlâ Hazretleri râdiyeten merdiyyeten kullarından eylesin.

Ne demek? Bir âyet-i kerîmede öyle buyuruyor:

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً
مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِبَادِي وَادْخُلِي جَنَّاتِي

(الفجر: ٢٧ - ٣٠)

(*Yâ eyyetühe’n-nefsü’l-mutmainneh*) “Ey mutmainne olan nefis! (*İrciî ilâ rabbiki râdiyeten merdiyyeten*) Sen ondan razı, o senden razı olarak Rabbi’ne dön! (Fecr, 89/27-28)

Râdiyeten; kişinin ruhu Mevlâ’sından hoşnut, razı... *Merdiyyeten*; Mevlâsı da ondan razı... Ne güzel bir kavuşma, ne hoş bir hal!

Allah-u Teâlâ Hazretleri bu dünyada emirlerine uyup, yasaklarından kaçınıp, onun istediği şekilde yaşamayı nasip etsin... Huzuruna da sevdiği, razı olduğu bir kul olarak, “Gel kulum!” diye iltifat edilerek, davet edilerek gitmeyi nasip etsin... Buna çalışalım, gerisi boş!

Babam, Hocam Mehmed Zâhid Kotku Rh.A’in en son sözlerini şöyle anlatıyor:

“—Dünya boş, şeyhlik boş, müridlik boş, her şey boş; bütün iş Allah’ın sevgili kulu olabilmekte!”

Şekilde takılıp kalma, kapının dışında durma; içeri gir, öze er, hakikatini anla! Cevizin dış kabuğu tahta gibidir, içi tatlıdır; içini elde etmeye çalışmak lâzım! Sonunda pişman olacağın işi işleme... Ömür bitti, “Keşke böyle ömür geçirmeseydim.” diyor insan. “Ah, keşke gençlik geri gelseydi.” diyor. Yaşlılar böyle diyor. Ey gençler, haberiniz olsun!

لَيْتَ الشَّبَابُ يَعُودُ يَوْمًا

(*Leyte’ş-şebâbü yeüdü yevmen*) “Ah keşke, şu gençlik geri dönse...”

Siz gençsiniz, ihtiyarladığınız zaman, “Gençliği boşa geçirdik.” demeyin! Yaşlılar böyle diyor, kitaplar böyle yazmış.

“—Delilik çeşit çeşit; heveslerin peşinde, ‘Şunu elde edeceğim, bunu elde edeceğim.’ diye ömrün defterini dürdüm.” diyor.

Hep öyleyiz, hep ömrümüzün defteri dürülüp duruyor. Allah hayırlarla geçirmeyi nasip etsin...

Bir hayır yapabildin mi, bir kimsenin gönlünü hoş edebildin mi, haramlara bulaşmadan yaşayabildin mi, helâlleri işleyebildin mi, Allah’ın rızasını güdebildin mi, kollayabildin mi, insanların üzerinde hakkını bırakmadan hareket edebildin mi, senin yakana yapışacak insan bırakmayabildin mi? Önemli olan bu...

Yoksa şunu üzmüşsün, bunu kırmışsın, buna vurmuşsun, buna sövmüşsün...

Bakın, evlat ana babadan kaçacak, ana baba evlattan kaçacak.

Ana baba evladına vururken dikkat edecek. Sonra evlat büyür, büyür, babam beni çok dövmüştü der; her şeye çok dikkat etmek lazım. Onun için bu hesabın düşüncesi ile hayatı dikkat ederek geçirmeli. Küçük hesapları bırakalım; ufak tefek, ince incehesapları, kinleri, gazapları...

Az önce şurada namaz kıldım, kendimden utandım. İçimden neler geçiyor, ne üzüntüler geçiyor; birisi bana şöyle yaptı, ona üzülüyorum; ötekisi böyle yaptı buna üzülüyorum.

Namazda bunları düşünmeye değer mi?

Fâni dünya; ne yaparsa yapsın, ne gelirse elinden ardına koymasın, ne olacak, iki paralık ömür.

Yoksulun birisi, fakir, bîçâre birisi; evi yok, barkı yok, üstüne giyecek elbisesi yok; dışarıda korkunç bir ayaz varmış, tir tir titriyor. Ne yapsın? Hamamın ocak kısmına gitmiş; odunların konulduğu, küllerin atıldığı kısma yatmış, yani hamamın külhanına yatmış. Öbür tarafta da hamamın suyu ısınacak diye isli paslı odun yanıyor ya, orada da sıcaklık var. Dışarının ayazından kendini korumuş. Küllerin üstünde yatmış, uyumuş. Bîçare ne yapsın, evi yok, barkı yok, üstüne giyecek kürkü, elbisesi yok. Yatmış. Ertesi gün olmuş, gün aydınlanınca dışarıya çıkmış bakmış ki karşıda bahçesinin içinde çiçeklerin, ağaçların, zevk ve safanın olduğu bir konak var. Balkonunda bir efendi, sırtına kat kat samur kürkleri giymiş, üşür mü? Her tarafı kürklü...

Ötekisi seslenmiş:

شب تنور گذشت و شب سمور گذشت

Şeb-i tennûr güzeşt ü şeb-i semmûr güzeşt.

“Tandırda, küllerin arasındaki gece de geçti, samurların arasında senin öyle yumuşak yumuşak yattığın gece de geçti.” İkisi de geçti.

“Samurlu gece de geçti, tandırdaki gece de geçti.” Bitti.

Allah, rızasına uygun yaşamayı nasip etsin... Gözünüzü açın, Allah’ın rızasına uygun hareket etmeye çalışın! Helâl lokma yemeye dikkat edelim, hayırlı işler yapmaya çalışalım! Birisi size kötülük ederse, “Ben de ona karşılık vereceğim!” diye uğraşmayın. Bu ömür; kötülüklerle kötülükle muamele etmekle harcanacak kadar geniş değil; siz hayır yapın!

Yıkanlar hâtır-ı nâşâdımı yâ Rabbi, şâd olsun!

Benim için nâmurâd olsun diyenler, bermurâd olsun!

“Şu benim şâd olmadık gönlümü yıkanlar şâd olsun; benim için, ‘Muradına eremesin, başına şu gelsin, bu gelsin!’ diyenler muratlarına ersinler.”

Nasıl olsa Allah’ın huzuruna gideceğiz.

Ziya Paşa’nın dediği gibi:

Ya bister-i kemhâda, ya vîrânedede can ver,

Çün bây u gedâ hâke beraber girecek.

“İster atlas döşekte, ister viranede can ver; herkes o kara toprağın altına girecek.” Kabir sorgusu, azabı veya sefası orada başlayacak.

Kaç sene yaşayacağız?

Şimdiye kadar yaşadığımızı saymazsanız, bundan sonra otuz sene, kırk sene, elli sene. Ne kadar yaşarsan yaşa... Yetmiş sene bitecek; şimdiye kadar kırk sene yaşamışsak o da geçecek. Sonra elimiz, ayağımız tutmamağa başlayacak; bize gülecekler, kolumuzdan tutacaklar, yürütecekler, “ihtiyarladı” diyecekler. Bir gün de; (*Innâ li'llâhi ve innâ ileyhi râciùn*) deyip, ölüp gideceğiz.

Elinde gücün kuvvetin varken hayır yap; sonra elin ayağın titrerken olmuyor. İhtiyarlık gelmeden gençliğin kadr ü kıymetini bil! Hastalık gelmeden sıhhatin kadr ü kıymetini bil! Fakirlik gelmeden elindeki imkânın, zenginliğin kadr ü kıymetini bil. Meşguliyetler üstüne çullanmadan geniş zamanın kadr ü kıymetini bil! İlim öğren, hayır işle, ömrünü Allah yolunda geçir! Allah’a sığın; kötülüklerle uğraşacak kadar uzun değil ömür...

b. Yemekten Önce ve Sonra El Yıkamak

Bu hadîs-i şerîf; Enes ibn-i Malik RA’dan rivayet edilmiştir.

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:³

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُكْثِرَ اللَّهُ خَيْرَ بَيْتِهِ فَلْيَتَوَضَّأْ

إِذَا حَضَرَ غِذَاؤُهُ وَإِذَا رُفِعَ

(.عن أنس)

³ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.471, no:3251; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.68, no:5806; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.243, no:40765; Câmiü'l-Ehâdîs, c.XLI, s.373, no:45287.

396/9 (Men ehabbe en-yüksira'llähü hayra beytihî, fe'l- yetevedda' izâ hadara gızâühû ve izâ rufia.)

“Kim evinin hayrının çok olmasını, Allah’tan evinin hayrını artırmasını isterse, yemeği önüne gelmeden önce ve kaldırıldıktan sonra vudù’ etsin, abdest alsın!”

Bu abdestten murat; iki ihtimal var; birisi şer’î yıkanmak, namaz için aldığımız gibi abdest almak; ikincisi ellerini yıkamak. Biz bu ikinci yapıyoruz; yemeğe başlamadan önce elimizi yıkıyoruz. “Pislik, toz, toprak, leke gibi bir şey kalmasın.” diye kalkarken de yıkıyoruz.

Büyük ihtimal bu, elin yıkanmasıdır. Murad, abdest almak da olur. İhtiyaten sofraya abdestli oturursunuz; kalkınca da abdest alırsınız, o da güzel olur, evinizin hayrı artar, Allah evinizin hayrını artırır. Temizlik; hayırların artması, bereketlerin artması için bir vesiledir. Onun için dinimiz her vesilede temiz olmayı emretmiş.

Bizim dedelerimiz pak insanlardı; onların sokakları böyle değildi. Köroğlu’nun; “Delikli demir çıktı, mertlik bozuldu.” dediği gibi, belediyeler çıktı, çöpçüler çıktı, şimdi herkes; “—Evimin önünü çöpçüler süpürsün!” diyor.

Onun için, sokakların pisliğinden geçilmiyor. Eskiden herkes hadîs-i şerife uygun olarak evinin önünü temizlerdi; sokaklar çiçek gibiydi.

Geçen gün bir şey duydum da çok dikkatimi çekti; eskiden de duymuştum ama unutmuştum, yeniden hatırladım: Dedelerimiz beyazdan gayrı

elbise giymeyi ayıplararmış. “Koyu renk elbise giyiyor, kiri belli olmayacak elbise giyiyor.” diye ayıplararmış. “Dobra dobra bembeyaz giyecek, temiz olduğu görülecek.” diye düşünürlermiş. Kiri belli olmayacak şekilde renkli elbise giymek ayıpmış. Dedelerimizin temizlik anlayışına bakın! Çiçek gibi bembeyaz, tertemiz...

Ne medeniyet kaybetmişiz, nasıl bir medeniyet gelmiş geçmiş, ne kâmil insanlar gelmiş, bu hadislerle terbiye olmuş insanlar gelmiş geçmiş. Şu hadislerle, bu Kur’ân-ı Kerîm’in ahkâmıyla terbiye olmuş; böyle bir nezaket âbidesi, birer kahraman olan insanlar gelip gitmiş. Sonra biz böyle kalmışız;

“—Bir zamanlar arslanların cvelan ettiği sahalarda, şimdi topal tilkiler dolaşıyor.” dediği gibi.

c. Cennet Bahçelerini İsteyen Zikrullahı Çoğaltsın!

Bu hadîs-i şerîf de zikrullahla ilgili. Zikirle ilgili çok hadîs-i şerîfler var; onlardan bir tanesi de bu okuduğumuz hadis. Râvîsi Muaz ibn-i Cebel RA. Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:⁴

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَرْتَعَ فِي رِيَاضِ الْجَنَّةِ فَلْيُكْثِرْ

ذِكْرَ اللَّهِ

(ش. طب. عن معاذ بن جبل)

⁴ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XX, s.157, no:326; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.302, no:30070; Muaz ibn-i Cebel RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.438, no:1887; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XLI, s.370, no:45272.

RE. 396/10 (Men ehabbe en yertea fî riyâdı'l-cenneti, fe'l-yüksir zikra'llâh)

“Kim cennet bahçelerinde safa sürüp tenezzüh etmek isterse, Allah'ı zikretsın! Kim cennet bahçelerinde gezinmek, tenezzüh etmek, safalı seyrangâhlık etmek dilerse, Allah'ın zikrini çok eylesin.”

Bunun iki mânası var: Birinci mânası; “İnsan bu dünyada zikrettiği zaman, sanki cennette gibi olur.”

Başka bir hadîs-i şerif var; Peygamber Efendimiz orada:⁵

إِذَا مَرَرْتُمْ بِرِيَاضِ الْجَنَّةِ فَارْتَعُوا قَالُوا

وَمَا رِيَاضُ الْجَنَّةِ قَالَ حَلَقُ الذِّكْرِ

(حم. ت. هب. عن أنس)

(İzâ merartüm bi-riyâdı'l-cenneti, fe'rteù)

“Sizden biriniz cennet bahçelerine uğrarsa, orada gezinsin, safa sürsün, o bahçeden faydalansın!” buyurmuş. (Kâlû) Demişler ki: (Ve mâ riyâdu'l-cenneh) ‘Cennet bahçeleri nedir ya Rasûlallah?’

⁵ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.415, no:3432; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.150, no:12545; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.398, no:529; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.155, no:3432; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.290, no:6500; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Deylemî. *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.268, no:1044; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.437, no:1882; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c. IV, s.81, no:2820.

(Kàle) Bu konudaki üç hadîs-i şeriften birisine göre buyurmuş ki: (*Hileku'z-zikri*) ‘Zikir halkalarıdır. Cennet bahçeleri, Allah Allah denilen, *Lâ ilâhe illa'llâh* denilen zikir meclisleridir.’”

Diğer bir rivayette:⁶

قَالَ مَجَالِسُ الْعِلْمِ

(طب. عن ابن عباس)

(Kàle; *Mecâlisü'l-ilm*) “İlim meclisleridir.” buyurmuşlar. Meselâ, şu meclis cennet bahçesi oluyor; belli olmaz.

Başka bir rivayette de:⁷

قَالَ الْمَسَاجِدُ

(ت. عن أبي هريرة)

(Kàle: *El-mesâcidü*) “Mescidlerdir.” buyurmuşlar.

Peygamber Efendimiz; “Benim evim ile minberim arasında cennetin bahçelerinden bir bahçe var, onun esrarı var.” buyurmuş. Mecaz da olabilir, hakikat de öyle olabilir. Demek ki insan cennet bahçesinde oluyor; ruhunu alırlar, cennetin bahçesine götürürler.

---

⁶ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.95, no:11158; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.138, 28695; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.82, no:2821.

⁷ Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.414, no:3431; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.651, 20739; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IV, s.82, no:2822.

İkincisi; “Sen zikrullahla meşgul olursan, Allah seni sever, seni cennetine koyar da, âhirette cennet bahçelerinde dolaşırsın.” O mânâyâ da geliyor; ikisi de doğru.

Birincisinin doğruluğuna da hadîs-i şerîf söylediğim: Rasûlüllah Efendimiz zikir meclislerine, Kur’an okunan meclislere cennet bahçesi demiş. Böyle ilim meclislerine, Allah denilen, zikrullah yapılan meclislere cennet bahçesi demiş. Onun için birinci mânâ da doğru...

Allah’ın zikrini dilimizden düşürmeyelim, tevbe istiğfarı çok edelim! Onların her birinden;

Bir kez Allah dese aşk ile lisân,

Dökülür cümle günah misli hazân.

Bir kere Allah dese, günahları sapır sapır dökülür; herbirinden ayrı ayrı sevaplar, güzellikler hâsıl olur. İnsanın zikirleri; cennetin süsleri, çiçekleri, ağaçları, yeşillikleri, safâları olur. Ne kadar çok Allah’ın zikriyle, fikriyle meşgul olursa, âhirette onun cennetteki yeri o kadar güzel ve süslü olur.

Onun için, Allah’ın zikriyle çok meşgul olalım! Hele Ramazan ne güzel... Sabahtan akşama kadar ne diye gıybet ve dedikodu ile vakit geçiririz? Sabahtan akşama kadar zikredelim, vaktimizi boş geçirmeyelim, yolda yürürken, işimizde, otururken kalkarken hep zikrullahla meşgul olalım.

Zikrullahla ilgili hiç kimsenin itiraza mecali olamayacak kadar fazla miktarda hem âyetler var, hem hadîs-i şerîfler var. Allah’ın zikrinizi dilinizden düşürmeyin, kalbinizden eksik etmeyin!

d. Dünyayı Seven Ahiretine Zarar Verir

Bu hadîs-i şerîf Müstedrek'te, Ahmed b. Hanbel'de, İbn-i Hibban'da, Beyhâkî'de var. Ebû Mûsâ el-Eş'arî Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Hocamız; "Ahmed ibn-i Hanbel'in ricali güvenilir kimseler" diye kayıt düşmüş.

Bu hadîs-i şerifte Allah ve Allah'ın Rasûlü SAS Efendimiz dünya ve âhiretle ilgili bir tavsiyede bulunuyor:⁸

مَنْ أَحَبَّ دُنْيَاهُ أَضَرَ بِأَخْرَتِهِ وَمَنْ أَحَبَّ أَخْرَتَهُ
أَضَرَ بِدُنْيَاهُ فَاثَرُوا مَا يَبْقَى عَلَى مَا يَفْنَى

(حم.ك.حب.ق. عن أبي موسى)

RE. 396/11 (*Men ehabbe dünyâhü edarra bi-âhiretihî, ve men ehabbe âhiretehü edarra bi-dünyâhü, feâsirû mâ yebkâ alâ mâ yefnâ*)

"Kim dünyasını severse, âhiretini zarara uğratır. Kim âhiretini severse, dünyasını zarara uğratır."

"Gözünüzü açın, âgâh olun, aklınızı başınıza devşirin! (*Feâsirû mâ yebkâ alâ mâ yefnâ*) Bâkî olanı elden kaçana, fâni olana tercih edin!"

Evliyâullahtan birisinin sözünü hatırladım:

⁸ Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.412, no:19712; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.343, no:7853; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.370, no:6308; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.288, no:10337; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.486, no:709; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.258, no:418; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.198, no:568; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.197, no:6146; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XLI, s.377, no:45314.

“—Dünyayı ve âhireti beraber yürütmeye çalıştım, bir türlü yürütemedim. Sonunda dünyayı terk ettim, âhirete rağbet ettim.” diyor. İkisi bir arada yürümüyor.

Dünya ne demek?

Dünya deyince, gözümüzün önüne meridyenli, paralelli yer küresi, arz geliyor. Dünya bu demek değil; dünya *el-hayâtü'd- dünyâ* demektir. İçinde bulunduğumuz şu hayat, şimdiki hayatımız, buradaki hayatımız, bu âlemdeki hayatımız... Âhîret de *el-hayâtü'l-âhireh* demektir, öbür âlemdeki hayatımız. İki âlem var; birisi şu anda içinde bulunduğumuz âlem, ötekisi ölümden sonra varacağımız âlem. Buna “dünya” derler, bize yakın olduğundan, “yakınlık” kelimesiyle ilgili bir tabir. Ötekisi “sonraki hayat” demektir.

Kim şimdiki hayatını severse; “Aman rahat edeyim, param pulum çok olsun, köşküm arabam olsun, kaymak, bal, çörek yiyeyim, herkes bana hizmet etsin, ben keyif çatayım.” derse, bu dünyayı tercih ederse âhîretini zarara uğratar. Kolay olmaz; bu dünyalığın devşirilmesi, elde edilmesi çok zordur. Haramlara bulaşmadan, yalan söylemeden, günahlara dalmadan kazananlara ne mutlu. Şöyle kazançlarına bakın, -geçen gün bir yerde de konuştuk- faizsiz iş yapmak mümkün değil, çok zor; işte nasıl olacak bilmem.

Âhiretini seven dünyasını zarara uğratar; namaz kılar, oruç tutar, vazifesini yapar, şöyledir, böyledir derken dünyevî bazı şeylerden mahrum kalır. Kazancı o kadar çok olmaz, belki o duygularından dolayı işinden çıkarılırlar; böyle şeylere uğrayabilir. Âhiretini seven, âhiretini tercih eden dünyadan biraz zarara uğrayabilir.

Peygamber Efendimiz bakın arkasından ne buyurmuş?

Elâ, “Gözünüzü açın!” demek. *Elâ edât-ı tenbîhtir*; “Gözünüzü açın, dikkat edin, aklınızı başınıza devşirin!” demektir. “Bâkî olanı da fâni olana tercih edin!”

Hangisi bâkî? Âhiret... Hangisi fâni? Dünya...

Peygamber SAS Efendimiz; “Âhireti dünyaya tercih edin!” diyor.

“—Hocam, sözünüzün bir izahı, bir kurtuluşu, bizi kurtaracak bir tarafı yok mu?”

Yok...

Kendisi de hayatı boyunca hep âhireti tercih etmiş, dünyaya hiç rağbet etmemiş, dünyanın sıkıntılılarına razı olmuş:

“—Bir gün tok, iki gün aç olayım yâ Rabbi! Bulduğumda sana şükredeyim, bulamadığımda sabredeyim!” diye kendisi öyle istemiş.

Yine Peygamber olmak şartıyla; güçlü kuvvetli bir hükümdar olmakla sıradan bir insan olmak arasında muhayyer bırakılmış; kendisi bu hâli tercih etmiş. Hasır üstünde yatmış; eline yüzüne hasırın izi çıkmış, bir rahat döşegi olmamış, bir

bol malı olmamış, köşkü sarayı olmamış. Vakti harplerle, sıkıntılarla uğraşmakla geçmiş. Çok kere açlığından karnına taş bağlamış. Birisi gelmiş bağladığı sıcak taşı göstermiş, o da kaldırmış; “Benim karnımda da var.” demiş. Çünkü eline geçeni depo etmemiş, dağıtmış; hayır ve hasenât olarak vermiş. Bu hususta söylenecek sözler çoktur.

Peygamber Efendimiz âhireti tercih etmemizi tavsiye ediyor. Sizin de önünüzde yol çatallaştığı zaman; “Dünyevî bakımdan menfaat var, böyle yaparsan sevap var; acaba dünya menfaatini mi tercih edeyim, yoksa âhiret sevabını mı tercih edeyim?” diye karar vermek durumunda olursanız âhireti tercih edin, bakın Peygamber Efendimiz böyle tavsiye ediyor. Sevabı tercih edin, dünyayı bırakın.

Dünyanın fâni menfaatini alıp da âhiretiniz zarara uğradığı için ah vah demeyin, diz dövmeyin.

Çünkü:⁹

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ

(القضاعي عن عقبه بن عامر)

⁹ Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Âmir RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hâlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

(Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti) “Pişmanlıkların en fenâsı, kıyamet günündeki pişmanlıktır.” “Keşke ömrümü böyle geçirmeseydim!” pişmanlığı.

İbrâhim AS da daima öyle yapmış; “Önüme iki taraflı iş çıktığı zaman daima âhireti tercih ettim.” buyurmuş. Aç mı kaldı, açık mı kaldı? İbrahim AS o kadar zengindi, ovalar dolusu sürüleri vardı. Allah yine verir; verirse de kendi bilir vermese de kendi bilir. Biz dünyada, âhirette hayır isteriz; ne dilerse öyle yapar, neylerse güzel eyler. Ama Allah yolunda giden, âhireti isteyen insanlar mahrum oluyor sanmayın; Allah onlara da veriyor, ezelde nasıl taksim olmuşsa veriyor, hiç mahrum bırakmıyor. Nasıl olduğu bilinmiyor, geliyor.

Ben sanırdım ki hacca zenginler gider. Nice zengin insan gidemezken bizim mahallede temiz kalpli, fukara birisi; evde yiyeceği azığı, katığı yok, herkesten evvel hacca gitti.

Nasıl gitti? Allah nasip ederse, isterse, murad ederse, esbabını halk eder. Bir zenginin nazar-ı dikkatini çekmiş, “Bu ağzı dualı mübarek insanı götürüyüm!” demiş, almış götürmüş. Herkesten önce gitmiş.

Allah-u Teâlâ Hazretleri insanın gönlüne bakar; şekline, mevkiine, boyuna posuna bakmaz ki, dilinin lafazanlığına bakmaz ki, kalbinin temizliğine bakar. Karşı karşıya geliyorsun, yüzüne karşı gülüyor; dış tarafı koyun gibi yumuşak, içinden kurt gibi; seni bir tenhada kısıtırsa parçalayacak.

Âhireti tercih edin, dünyayı boş verin! “Dünyayı boş verin!” sözünü yanlış anlamayın. İnsan sabahtan akşama kadar dünya için çalışır, yine de âhiret adamı olabilir; niyeti iyi olur, âhirete yönelik olur. Yoksa “Terk-i dünyâ edin!” demek istemedim. “Dünyayı bırakın, dükkânı kapatın, işi bırakın, ondan sonra bir köşeye çekilin, Allah gönderir.” demek istemedim. Sakın ha, sonra “Hoca böyle dedi.” demeyin!

“—Karşınıza iki ihtimal çıktığı zaman, sevap tarafını tercih edin; günah tarafına meyletmeyin, âhireti tercih edin! Âhirette bir gün hesap vereceksiniz, ona göre hareket edin!” dedim. Yoksa, “İşi gücü bırakın!” demedim.

Çalışmak da, yaptığı işi güzel yapmak da sevaptır. Çünkü cemiyet hayatı, iş bölümüne dayanır. Herkes işini güzel yaparsa, hiç bir yerde aksama olmaz. Belediyeler güzel çalışsa, yollarda hiç çukur olmaz. Çöpçüler güzel çalışsa, hiç bir yol tozlu topraklı olmaz. Talebe güzel çalışsa, hiç kimse sınıfta kalmaz. Hoca güzel öğretse, her talebe geçer.

Herkes vazifesini güzel yapacak. Vazifeyi Allah rızası için iyi niyetle, güzel yaparsa, her anı hayır ve ibadet olur. İbadeti yalnızca namazla olur sanmayın, camide olur sanmayın! İnsan iyi niyetle bir dul insanın yardımına koşarsa, bir yetimin yetişmesine vakit sarf ederse, ‘Merde namerde muhtaç olmayayım, şuradan helâl kazanayım; hem kendim helâlimden yiyeyim, hem çoluk çocuğuma yedireyim, hem de başkasına yedireyim!’ derse, o da hayır olur.

Doğru sözlü tüccar, sıddîklarla beraber olacak. Allah ona da sevap verecek. Peygamber Efendimiz de ticaret yaptı, yanlış anlamayın, ama niyet âhîret olacak.

Dünya neye benzer? Dünya ummana benzer.

İnsanın gönlü neye benzer? İnsanın gönlü deniz üzerindeki gemiye benzer. Gönlüne dünya girerse, doldurursa batırır. Geminin içine su girdi mi, denizin dibini boylar. Geminin içine su girmeyecek.

Geminin ayakta durmasının sebebi nedir? İçinde su olmamasıdır. İçinde su olduğu zaman, batıyor. Bir yerden su almaya başladığı zaman, batıyor.

Kalbinize, gönlünüze dünya sevgisi girmeyecek:¹⁰

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ

(*Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh.*) “Her hatanın kaynağı, başı, başlangıcı sebebi dünya sevgisidir.”

Bu dünya sevgisi çıkacak, âhîret sevgisi gelecek, Allah rızası düşüncesi gelecek.

Bizim bayrağımız nedir? Bizim elimize on metre uzunluğunda, seksen santim üzerinde bir beyaz bez verseler; “Bunun üstüne sloganını yaz; senin istediğin nedir?” deseler bizim sloganımız, sözümüz, pankartımız, üstüne yazacağımız yazı:

---

¹⁰ Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.428; Hz. İSÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXXI, s.326, no:45030.

إِلٰهِي أَنْتَ مَقْصُودِي وَرِضَاكَ مَطْلُوبِي

(*Ilâhî ente maksûdî, ve rıdâke matlûbî*) “Yâ Rabbi, benim maksudum sensin ve ben senin rızanı kazanmak istiyorum!” olurdu.

Bütün işimiz öyle olacak. Aldığımızı Allah rızası için alacağız, verdiğimizizi Allah için vereceğiz; sevdiğimizizi Allah için seveceğiz, kızdığımızı Allah için kızacağız; her işimizi Allah’ın rızasına göre yapacağız. Bunu demek istedim.

e. Babasının Dostlarını Ziyaret Etmek

İbn-i Ömer RA rivayet eylemiş. Bu hadîs-i şerif insanın babasına karşı vazifeleriyle ilgili. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:¹¹

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يَصِلَ أَبَاهُ فِي قَبْرِهِ فَلْيَصِلْ إِخْوَانَ

أَبِيهِ مِنْ بَعْدِهِ

(ع. حب. عن ابن عمر)

RE. 396/12 (*Men ehabbe en yesîle ebâhü fî kabrihî, felyesıl ihvâne ebîhi min ba’dihî*)

(*Men ehabbe*) “Kim ki severse... (*En yesîle ebâhü fî kabrihî*) “Kim kabrinde yatan babasına kavuşmayı, onunla görüşmeyi isterse, severse; (*felyesıl ihvâne ebîhi*) babasının arkadaşlarını ziyarete gitsin! (*Min ba’dihî*) Ondan sonra...”

¹¹ İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.175, no:432; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.X, s.37, no:5669; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVI, s.44; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.539, no:5680; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XVI, s.465, no:45464; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.IX, s.319, no:8506.

Demek ki insan babası öldükten sonra baba dostlarını bırakmayacak.

Birisini anlattılar, babası vefat edince adres defterini almış, bütün adreslere telefon açmış:

“—Ben filancanın oğluyum, babamın defterinde sizin isminizi gördüm, her ne kadar sizinle tanışmıyorsam da tanışmak isterim. Babamın dostusunuz, çünkü babamın defterinde isminiz var.” demiş.

“Böyle yapan kimse sanki kabirde babasını ziyaret etmiş gibi olur, sevindirmiş olur.” Onun için, baba dostlarını bırakmayın!

Genç bir insan yaşlı bir insanla ahbaplık eder mi? Eder. Gencin ahbaplığı hürmet yoluyla olur. Hürmet edersin, gidersin, elini öpersin, ziyaret edersin, duasını alırsın, nasihatini dinlersin olur, baban da memnun olur, kabrinde şâd olur. Dinimiz ne kadar çeşitli yönlerden ahbaplıkları canlı tutmayı tavsiye ediyor.

f. Ömrünün Uzamasını İsteyen Kimse

Hız. Ali Efendimiz'den rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf. Peygamber Efendimiz'in sözünü rivayet eden, damadı Hız. Ali. *Allah'ın Arslanı* diye lakaplanmış. Hayber fatihi, Hız. Ali Efendimiz rivayet etmiş:¹²

---

¹² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.229, no:13425; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.189, no:1766; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.361, no:4593; Deylemî, *Müsnedü'l- Firdevs*, c.III, s.595, no:5867; Hız. Ali RA'dan.

مَنْ أَحَبَّ أَنْ يُمَدَّلَهُ فِي عُمُرِهِ فَلْيَتَّقِ اللَّهَ

وَلْيَصِلْ رَحِمَهُ

(كر. عن علي)

RE. 396/13 (*Men ehabbe en yümedde lehû fî umrihî, felyettakî'llàhe, ve'lyesıl rahimehû*)

(*Men ehabbe en yümedde lehû fî umrihî*) “Kim ki ömrünün uzatılmasını istiyorsa Allah’tan korksun ve akrabalarıyla bağlantısını, akraba ziyaretlerini sürdürsün.”

Ömrün ziyadeliği hususunda birçok hadîs-i şerîfler var. Ömrün bereketi artıyor belki de... Bilmiyoruz Allah-u Teâlâ Hazretleri her nasıl oluyorsa ömrümüzü uzatıyor, Peygamber Efendimiz öyle buyurmuş.

İnsanın ömrünün uzaması nedir?

Bu hadîs-i şerife göre şartlardan bir tanesi, Allah’tan korkmak; sakınarak korkmak. Havf değil, ittikà...

Ittikà ne demek? Çekinmek, sakınmak demek.

“—Ben Allah’a isyan edersem başıma dünyanın ve âhiretin şerleri üşüşür. Ben Allah’a âsi gelirim Allah beni sevmez; hayırlardan, lütuflardan mahrum kalırım. Aman Allah’a itaat edeyim!” diye sakınmaya, çekinmeye takvâ, ittikà derler.

“Ömrünün artmasını isteyen Allah’tan korksun; (*ve'lyesıl rahimehû*) ve sıla-i rahim yapsın!”

Sıla-i rahim yapmak ne demek?

Sıla-ı rahim; insanın akrabalarıyla alâkasını sürdürmesi demek ama, bu sıla-ı rahimin bir şekli de gözetmek, mâlî bakımdan gözetmek...

“—Filanca halazâdem fakir, şuna para vereyim; filancası yoksul, ona şunları götürüyüm, vereyim; Ramazan geliyor, bayram geliyor aman mahrum kalmasınlar.” diye maddî ikram, para pul, eşya neyse vermek suretiyle gözetmektir ki, güzel olanı da budur.

Diğer bir şekli de ziyaret etmek:

“—Erzincan’da benim bir akrabam var, otobüse atlayayım, onu ziyaret edeyim.”

Bu da güzel, muhabbetin artmasına sebep olur. Konya’da, İzmit’te tanıdığım var, onu ziyarete giderim; bu da sıla-ı rahimdir. Ötekisi daha tatlıdır; maddî bakımdan da bir hediye verip onun ihtiyacını gidermek. İki tür güzellik vardır: Hem gidiyorsun onu veriyorsun, sıla-ı rahim yapan bir insan olarak ecir kazanmış oluyorsun; hem de hayır hasenât yapmış bir insan oluyorsun. İki türlü faydası vardır. Onun için akrabayı hem maddî bakımdan, hem mânevî bakımdan gözetelim, ziyaret edelim; onlarla irtibatı kesmeyelim!

Her zaman cevapladığım, bize sık sorulan bir soru vardır:

“—Akrabam açık saçık bir insan, ona da mı gidip geleyim?”

Sen de onun yanına giderken açılıp saçılacaksan, ona benzeyeceksen, gitme! Onun yanına gittiğin zaman tutuşup yanacaksan, ateşten uzak dur! Ama yine merhaba deyip, alâkayı devam ettirip, hak yoluna davet edebilirsin.

“—Bak bizim dedemiz şöyle muhterem bir kimseydi; senin yaptığın olmaz.” demek sûretiyle, yahut dolaylı yolla olabilir.

Veya “Ben hiçbir şey demeyeyim, benim hâlimden ibret alsın, benim hanımın kapalılığını görsün, haremlik selamlık oturduğumuzu görsün, tatlı tatlı gönlünü alayım, hiçbir şey demeyeyim, bana hayranlık duysun, İslâm’a gelmiş olsun.” dersin; bu da olabilir.

Bazen dobra dobra söylediğin zaman ters tesir yapar. Bir şey söylemezsin, o hâliyle anlarsa daha iyi olur, kendim yaptım sanır, kendi kendime yola geldim zanneder. Sen ona sessiz sedasız iyilikte bulunursun, alâkanı devam ettirirsin, gittikçe düzelir.

Kötülerle de alâkayı kesmeyin, iyi tarafa çekmeye çalışın ki onun da sevabı vardır. Zaten böyle yapmadığımız için durum çok fena oldu.

Dün Bakırköy’e çağırdılar. Otomobille çarşısından, pazarından geçip Bakırköy camiine geldik. Yanımdakilere dedim ki:

“—Bakın, dışarıda müslüman var mı?”

Çarşıdan, pazardan geçiyoruz ya çok işlek bir pazar yeri olmuş, cumartesi günü kaynıyor. Memurluk filan da yok. Giyime, kuşama, hâle, tavra şöyle bir baktık, nüfus kağıtlarından kontrol etmedik ama pek müslüman göremedik. Bir iki tane başörtülü müslüman gördük;

“—Şurada müslüman kılıklı bir insan var.” dedik.

Yaşlı bir teyze başını örtmüş, japone kollu bir kızı koluna takmış. Ya kızı, ya gelini, ya kardeşi; o açık, bu yaşlısı kapalı. Ters olması lazım; yaşlı açık olsa kim bakacak, asıl gencin kapanması lazım! Genç göğsünü, kolunu bacağını açıp gösterdikten sonra fitne çıkıyor. O kadın ona tesir edememiş. Bakıp da üzüleceğimiz taraf, kendi evlâdını kendisinin zihniyetinde yetiştirememiş olması.

Biz müslümanlıktan ne zarar gördük? Kapalılıktan ne zarar gördük? Zarar gördüysek sen de aç, sen niye kapatıyorsun? Doğruysa onu da kapat, yanlışa sen de aç, katıl onların arasına, buruşuk yüzünle japone kolla mini etek giy, göğsünü aç, öyle gez.

“—Yok, yapmam. Ben Allah’tan korkarım!” Allah’tan korkarsan bu çoluk çocuğunu da koru.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قُوا أَنفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا

(التحریم: ٦)

(*Yâ eyyühe’llezîne âmenû*) “Ey iman edenler!
(*Kù enfüseküm ve ehlîküm nâran*) “Kendinizi ve aile efradınızı içinde yanan şeylerin insanlar olduğu cehennemden koruyun!” (Tahrim, 66/6)

Orada insanlar ve taşlar yanacak, odun kömür değil. O cehennemden hepimiz korunmalıyız. Bu da çalışmakla olur, herkesin bir gayret göstermesiyle, bir politika gütmesiyle olur. Herkesin “İslâm’a biraz da ben hizmet edeyim.” demesiyle olur.

Mûsâ AS’ın kavmi:

“—Sen git Rabbin’le birlikte Filistin’deki kavimle çarpış, biz burada bekliyoruz.” dediler.

Öyle mi diyeceğiz?

Hocalar, vaizler uğraşsın, didinsin; bize gelsinler, yalvarıp dursunlar; “Aman etme, eyleme, müslüman ol.” desinler. Ben de nazlanayım; burnumu bir o tarafa, bir öbür tarafa çevireyim “Olmam, biraz daha yalvar!” diyeyim.

Böyle mi olacak? Müslümanlar nazlana nazlana müslümanlığa geliyor. Müslüman olman senin menfaatine, sen cehennemden kurtulacaksın, sen Allah’ın rızasına ereceksin, ne nazlanıyorsun? Nazı bırak müslüman ol, başkalarını da müslüman etmeye çalış. Yapılacak iş çok. Gel bakalım sen de işin kenarından biraz tut, Ramazan geldi ıslah ol!

Bu Ramazan’da iyi insan ol. Bırak şu gıybeti, dedikoduyu, yalanı, dolanı, yanlış. Dervişliğe sığmayan şeyleri bırak. Artık bu Ramazan’da iyi insan ol da kendisine emek sarf edilen insan olmaktan, başkasına hayır götüren insan olma durumuna geç. Tüketici olmak durumundan üretici olmak durumuna geç. Yalvara yakara bir gün doğru, ikinci gün günaha; düşe kalka, düşe kalka, Allah affetsin..

Sen sağlam müslüman ol, başkalarını da kurtar. Sen yüzme biliyorsun, bir kişiyi de tut, onu da boğulmaktan kurtar, onu da sahile çek. Bak bir sürü insan boğuluyor, denizin içine düşmüş cambul cambul gidiyor, etrafta köpek balıkları da dolaşılıyor; işte sen kendin yüzüp sahile çıkarsan kurtulacaksın; iyi yüzücüysen bu fitnelerin arasından birisini yakala onu da kurtar.

“—Ben yüzme bilmem!”

Yüzme bilmezsen ya boğulacaksın, ya köpek balıkları seni yiyecek. Onun için bu Ramazan’da yüzmeyi öğren, bu Ramazan’da kendini kurtarmayı öğren. Artık başkasına faydan olsun. Bize naz etmeyin.

Bize naz etmekten ne olacak? Bize naz etmekten bir şey olmaz!

g. İstiğfarı Çoğaltmanın Faydası

Bu hadîs-i şerîfi Aşere-i Mübeşşere’den Zübeyr ibn-i Avvam RA rivayet etmiş. Peygamber Efendimiz şöyle buyurmuş:¹³

مَنْ أَحَبَّ أَنْ تَسْرَهُ صَحِيفَتُهُ فَلْيَكْثِرْ فِيهَا مِنْ

الِاسْتِغْفَارِ

(هـ.ب. والضياء عن الزبير)

¹³ Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.I, s.256, no:839; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.I, s.440, no:648; Ziyâü’l-Makdisî, *el-Ehâdîsü’l-Muhtâre*, c.I, s.451, no:892; Taberânî, *Dua*, c.I, s.506, no:1787; Zübeyr ibn-i Avvâm RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.475, no:2065; *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.347, no:17579; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XLI, s.368, no:45262.

RE. 396/14 (Men ehabbe en tesürrehû sahîfetühû, fe'lyüksir fîhâ mine'l-istiğfâr.)

“Kim sayfasının kendisini sevindirmesini istiyorsa orada istiğfarı çoğaltsın!”

“—Sayfasının kendini sevindirmesi ne demek?”

Bu, şu demek ki: Herkesin bir amel defteri var. Bu amel defterine bu dünyada yaptığı işler bir bir, eksiksiz yazılıyor. Bu hususta âyet-i kerime var:

إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

(الجاثية: ٢٩)

(*Innâ künnâ nestansihu mâ küntüm ta'melûn.*)

[Çünkü biz, yaptıklarınızı kaydediyorduk.]

(Câsiye, 45/29)

Mahşer yerinde Allah defteri eline verince:

مَالِ هَذَا الْكِتَابِ لَا يُغَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً

إِلَّا أَحْصَاهَا

(الكهف: ٤٩)

(*Mâli hâze'l-kitâbi lâ yugâdirü sağîraten ve lâ*

kebîraten illâ ahsâhâ) [Bu nasıl bir kitaptır ki

küçük, büyük hiçbir şey bırakmadan hepsini kaydetmiş, sayıp dökmüş!] (Kehf, 18/49)

Şayet bir insan amel defterinde güzel şeyler yazılmış olduğunu görüp de, âhirette yüzünün gülmesini istiyorsa; yani amel defterinin sayfasının kendisini sevindirmesini istiyorsa, istiğfarı çok edip, o sayfaya istiğfar sevabını yazdıracak.

Dolambaçlı olan bu sözün dobra dobra doğrusu nedir?

“—Çok tevbe ve istiğfar edin de, âhirette yüzünüz gülsün.” demek. “Yüzünüz gülecek, mesrur olacaksınız, sevineceksiniz.” demek.

Bu Ramazan’da istiğfarı çok edin!

“—*Estağfiru’llàh el-azîm... Yâ Rabbi! Günahlarımı afv umağfired eyle... Yâ Rabbi, beni affet... Yâ Rabbi, beni bağışla!*” diye diye günahlara nedamet, pişmanlık duyup duayı çokça edin! *Lâ ilâhe illa’llàh*’ı, *Estağfiru’llàh*’ı çokça söyleyin!

Açıklamasında, Hz. Aişe RA Validemiz’den bir hadîs-i şerîf rivayet edilmiş. Bu hadîs-i şerîfi hafızanıza iyi nakşedin:

Câmiü’l-Ehâdîs, c.XLI, s.377, no:45315; *Keşfü’l-Hafâ*, c.II, s.222, no:2352.

مَنْ أَحَبَّ شَيْئًا أَكْثَرَ مِنْ ذِكْرِهِ

(الديلمى عن عائشة)

(*Men ehabbe şey’en eksere min zikrihî*) “Kim bir şeyi çok severse, onu çok anar.”

Elmayı, balı, baklavayı çok seven, hep onu söyler durur. Baklava, baklava... Çocuk tutturur: Dondurma da dondurma... Neden? Çok seviyor. Bir insan neyi çok severse, onun zikrini çok eder.

عَلَامَةُ صِدْقِ الْمَحَبَّةِ ذِكْرُ الْمَحْبُوبِ

(Alâmetü sıdkı'l-mahabbeti zikri'l-mahbûb)

“Muhabbetin doğru olduğunun alâmeti, sevilenin zikrinin çok yapılmasıdır.”

Muhabbetin doğru olduğunun alâmeti nedir? Kişinin sevdiği insanı çok zikretmesi...

“—Allah’ı çok seviyorum.”

Çok zikret; çok zikredersen, sevdiğin anlaşılır.

Bu ikisi arasında böyle bir mânevî hava, esrar vardır. Sen Allah’ı zikrettikçe muhabbetullah ziyadeleşir. Esrarlı bir şeydir; seven insan Allah’ı zikreder, diğer yandan zikreden insanın gönlünde muhabbetullah hâsıl olur.

Onun için hocalarımız demiş ki:

“—Zikredin, zikredin, zikredin!”

Hadislerde de çokça zikredilmiş. Bir insan şeklen başlar, sonra o şekil ruha, öze iner, dışarıdan içeriye nüfuz eder. Ondan sonra kalbine muhabbetullah doldu mu, has bir müslüman olur, Allah onun elinden tutar, ona hayrı nasip eder.

h. Kim Bir Kavmin Amelini Severse

Şimdi son bir hadîs-i şerifi okuyacağım, daha büyük dikkatle dinleyin, hayatınızı buna göre tanzim edin:¹⁴

مَنْ أَحَبَّ عَمَلَ قَوْمٍ خَيْرًا كَانَ أَوْ شَرًّا كَانَ فَهُوَ

كَمَنْ عَمَلَهُ

(ابن النجار، والديلمي عن محمد بن علي عن أبيه عن جده)

RE. 396/15 (*Men ehabbe amele kavmin hayran kâne, ev şerren kâne, fehüve kemen amileh.*)

Bakın bu çok mühim bir hadîs-i şeriftir, çok mühim bir kaideyi bildiriyor. Bu hadîs-i şerif İbn-i Neccâr ve Deylemî tarafından rivayet edilmiş. Bu hususta başka deliller de var, Peygamber Efendimiz SAS şöyle buyuruyor:

(*Men ehabbe amele kavmin*) “Kim bir kavmi, kavmin işini, amelini severse; (*hayran kâne ev şerren kâne*) o iş ister hayır olsun, ister şer olsun; onun işini severse; (*fehüve kemen amilehû*) sanki o işi işleyen gibidir.”

Bunun izahı nedir?

“—Ben İngilizleri çok seviyorum!”

İngilizler ne yapıyor?

¹⁴ Kudâî, *Müsnedü’ş-Şihâb*, c.I, s.259, no:420; Hz. Ali RA’dan.

“–Öyle mağrur insanlar ki, tanışmadan birisi ötekine selâm vermez; ama onurlu ve haysiyetliler. Ne prensip sahibi adamlar; çok seviyorum.”

Tamam, sen işte onun gibi oldun. Onları yapmış gibi sev! Çok mu beğendin hâllerini?

“–Almanya da ne kadar güzel?”

Neymiş güzel olan?

“–Senenin bir gününde zil zurna sarhoş oluyorlar, akşama kadar içiyorlar. Her şey serbest; başlarına külah giyiyorlar, olmadık rezil kılıklara bürünüyorlar. O buna sarılıyor, bu ona sarılıyor. Sokaklar, her taraf rezalet... Neymiş? Karnavalmış, faşingmiş. Aman ne kadar güzel!

Neyi güzel?

“–İnsan deşarj oluyor; içindeki bütün kötülükler dışarı akıyor, rahatlıyor.”

Tamam, “Ne kadar güzel!” dedin ya, sen de onu işlemiş gibi oldun.

Bir kavmi yaptığı bir işten dolayı beğendi, ister hayır olsun, ister şer olsun; onu işlemiş gibi olur. O her türlü mel’aneti yaptı, sen de buradan beğendin.

“–Hiçbir türlü o şekilde olamadık... O eski insanlar nemübarek insanlarmış, ömürlerini ne ciddi bir şekilde geçirmişler; hep ilimle uğraşmışlar, sàlih amel işlemişler, lafa değil

iş bakmışlar, her işleri dürüst olmuş. Ah biz de öyle olabilseydik, ne güzelmiş o günler, o ecdadımız ne mübarekmiş!” diye düşünerek bir kavmi dürüstlüğünden, dindarlığından dolayı beğenirsen, sen de onu işlemiş gibi ecir alırsın.

Bu bir kaidedir; onun için kimi sevip kime özendiğinize dikkat edin!

Amerikalı’yı mı seviyorsun, Fransız’ı mı seviyorsun, İngiliz’i mi seviyorsun, Yunan âdetlerini, İtalyan âdetlerini mi, Eflatun’u, Aristo’yu mu seviyorsun? Kimi seversin?

i. Kıyamet Günü Kişi Sevdikleriyle Haşrolur

Bu da Câbir ibn-i Abdullah RA tarafından rivayet edilmiş bir hadîs-i şerif. Yukarıdaki hadisin bir başka mânasını ifade ediyor:¹⁵

مَنْ أَحَبَّ قَوْمًا عَلَى أَعْمَالِهِمْ حُشِرَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي
زُمْرَتِهِمْ فَحُوسِبَ بِحِسَابِهِمْ وَإِنْ لَمْ يَعْمَلْ أَعْمَالَهُمْ

(خط. عن جابر)

RE. 396/16 (*Men ehabbe kavmen alâ a’mâlihîm, huşire yevme’l-kıyâmeti fî zümretihîm, fehûsibe bi-hisâbihîm, ve in lem ya’mel a’mâlehüm*)

¹⁵ Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.196, no:2662; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.303; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.595; Câbir ibn-i Abdullah RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IX, s.21, no:24730; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XLI, s.378, no:45322.

“Kim bir kavmi amellerinden dolayı, yaptığı işi beğenerek severse, (*huşire yevme'l-kıyâmeti fî zümretihim*) kıyamet gününde o zümreyle haşr olacak. (*Fehûsibe bi-hisâbihim*) Onların hesabıyla hesap görecektir, onlarla beraber hesap görecektir. (*Ve in lem ya'mel a'mâlehüm*) Onların yaptığı işleri sevdi ya, o işleri yapmasa bile onlarla beraber haşr olunacaktır.”

Onun için Rasûlüllah'ı sevin, Allah'ın evliyâsını sevin; sâlih, alim, sıddîk, doğru, hayırhah kullarını, o zümreleri sevin ki, onlarla beraber haşr olmaya vesile olsun. Kötü insanları sevip, kötülüğe özenip de, kendinizi durduğunuz yerden cehennem ateşine atmayın!

Allah-u Teâlâ Hazretleri hakkı görüp hakkı sevmeyi nasip eylesin... Bâtılı bilip, bâtıldan sakınmayı nasip eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

10.06.1984 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü